C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Dosarul nr.21rji-1435/24 Judecătoria Orhei sediul Rezina
Judecător Veronica Cuculescu

D E C I Z I E
În numele Legii

26 noiembrie 2024 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Bălți
având în componența sa:
Președintele ședinței: Ion Talpa
Judecătorii: Ecaterina Arseni, Oxana Mironov

a judecat în ordine de recurs, fără participarea părților, recursul directorului Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascal declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 01 decembrie 2023, privind admiterea plângerii condamnatului Goncear Alexei înaintată împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ţinând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La data de 03.05.2023, plângerea condamnatului Goncear Alexei împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CtEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO, a parvenit în instanța de judecată.

În motivarea plîngerii, petentul a indicat că solicită să-i fie aplicat art. 473 alin. (1), (2) Cod penal, o zi la două zile, fiind deținut în Penitenciarul nr. 11 Bălți în arest preventiv, din luna a 3-a pînă în luna a 10-a. Aproximativ din 10.08.2018, el s-a aflat în condiții inumane și deplorabile în acest penitenciar. A mai adăugat că în timpul detenției, a fost încălcat metrajul celulei, nu corespunde standardului european.

La data de 15.08.2019, petentul a mai depus o plîngere în care a invocat că solicită să-i fie aplicată Legea nr. 677 privind condițiile materiale de detenție din izolatorul de urmărire penală nr. 11 Bălți în care s-a aflat în arestul preventiv pe cauză penală din 26.03.2018 pînă la data de 23.05.2018. A mai adăugat că la data de 28.03.2019, a devenit definitivă Decizia Curții de Apel. A menționat că perioada sa de arest este de 1 an și 2 zile, echivalent a 367 zile în izolator. A considerat că pe parcursul deținerii sale în arestul preventiv, el s-a deținut în condiții inumane și degradante, rele și mizerabile care contravin art. 3 din CEDO. A mai menționat că în celulele în care s-a deținut i-a fost încălcat metrajul, fiind de 2 metri în loc de 4 metri, sunt paraziți, diferiți taracani, purici, păianjeni, șobolani, celulele sunt umede, există mucegai, saltele vechi, murdare de sînge, fum de țigară este prezent, lumina soarelui nu pătrunde în celulă, canalizarea sub geam și vine mirosul urît. Dezinfectarea se face o dată în lună, mîncarea este rea și asistența medicală la fel.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 01.12.2023, s-a admis plîngerea condamnatului Goncear Alexei.

S-a constatat faptul că Goncear Alexei a fost deținut în Penitenciarul nr. 11 Bălți cu statut de prevenit în perioada 30.03.2018 – 23.05.2018, o perioadă de 54 (cincizeci și patru) zile și cu statut de condamnat în perioadele 24.05.2018 – 06.08.2018, 20.08.2018 – 25.10.2018 și 18.01.2019 – 19.11.2019, o perioadă de 445 (patru sute patruzeci și cinci) zile, contrar prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

În condițiile art.385 alin. (5) și 473^4 alin. (4) CPP (red.31.07.2023), s-a redus pedeapsa condamnatului Goncear Alexei, cu 49 (patruzeci și nouă) zile.

În privința perioadei rămase de 9 (nouă) zile, calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4) Cod Porcedură Penală (red.31.07.2023), s-a acordat cu titlu de compensare condamnatului Goncear Alexei suma de bani în mărime de 225 (două sute douăzeci și cinci) lei care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova.

Nefiind de acord cu soluția instanței, directorul Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascal, în termen a contestat cu recurs încheierea sus-menționată și a solicitat admiterea cererii de recurs și casarea încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 01.12.2023, cu pronunţarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Goncear Alexei privind aplicarea prevederilor art. 473^2-473^4 CPP, ca neîntemeiată și nefondată.

În motivarea recursului, a invocat argumentele ce urmează:

- în raportul prezentat de Penitenciarul nr. 17 Rezina au fost descrise condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți referitor la problemele invocate de reclamant în plângerea sa, cu descrierea detaliată a situației condamnatului, respectiv a condițiilor în care acesta s-a deținut în penitenciarul enunțat, cu

prezentarea argumentelor plauzibile fondate pe probe concrete, care combat pretenția condamnatului că s-ar fi încălcat careva norme legale care ar constitui o sursă de tratament inuman sau degradant decât dacă nu ar oferi un spațiu locativ mai mic decât cel prevăzut de legislație;

- condamnatul Goncear Alexei s-a adresat instanţei de judecată, Judecătoria Orhei, sediul Rezina, plîngerea sa fiind înregistrată în cancelaria judecătoriei la 03 mai 2023, de unde rezultă că a depus-o contrar prevederilor art. 472^2 alin.(5) al Codului de procedură penală, care expres prevede că ”Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deţinuţi în astfel de condiţii”, acest termen de 6 luni fiind un termen de prescripţie, iar plîngerea lui Goncear Alexei urma a fi respinsă de instanţa de judecată ca tardiv înaintată;

- la examinarea plângerii înaintate de Goncear Alexei privind condiţiile precare de detenţie din Penitenciarul nr. 17-Rezina, instanţa de judecată n-a luat în considerare particularităţile individuale pentru fiecare caz în parte, aceasta fiind examinată prin prisma condiţiilor generale din instituţiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2018 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane, precum şi pe practica Curţii Europene a Drepturilor Omului, inclusiv în cauzele contra Moldovei, făcînd referire la cauza Mozer c. R. Moldova şi Rusiei din 23.02.2016; cauza Rotaru c. Moldovei din 15.02.2011; cauza Ciorap c. Moldovei din 19.06.2007, precum şi alte rapoarte ale organizaţiilor naţionale şi internaţionale ce ţin de acest aspect.

Potrivit prevederilor art.447 alin.(1) Cod procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces.*

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursurilor şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursului, declarat de către administrația Penitenciarului nr. 17 Rezina, părțile nu au depus referință asupra recursului declarat.

Cercetând materialele cauzei deduse judecății, verificând încheierea contestată prin prisma motivelor de recurs invocate, Colegiul penal consideră necesar de a respinge ca nefondat recursul declarat și a menține încheierea primei instanțe, din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 448 Cod procedură penală, *(1) Judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs*.

În temeiul prevederilor art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod procedură penală, *Judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menţinând hotărârea atacată, dacă: recursul este nefondat.*

În argumentarea soluției adoptate, Colegiul penal reține următoarele circumstanțe, după cum urmează:

Prin sentinţa Judecătoriei Bălţi, sediul Central din 28.05.2018, Goncear Alexei a fost condamnat: în baza art. 187 alin. (2) literele b) şi f) Cod penal la închisoare pe un termen de 3 ani, 1 lună şi 10 zile, cu executarea pedepsei in penitenciar de tip semiînchis. În temeiul art. 88 alin. (3) Cod penal, i-a fost inclus în termenul executării pedepsei şi perioada aflării în arest preventiv din 26.03.2018 pînă la 23.05.2018.

Prin decizia Curţii de Apel Bălţi din 26.09.2018, s-a menţinut fără modificări sentinţa menționată supra.

Tot el, la 12.02.2019, prin sentinţa Judecătoriei Bălţi, sediul Central a fost condamnat în baza 186 alin. (2) lit. b) şi d) Cod penal, la închisoare pe un termen de 1 an 10 luni şi 10 zile. În temeiul art. 84 alin. (4) Cod penal, prin cumulul parţial de sentinţe, s-a adăugat partea neexecutată a sentinţei judecătoriei Bălţi, sediul Central, din 23.05.2018, stabilindu-i definitiv pedeapsa - 4 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

Tot el, la 28.03.2019, a fost condamnat prin sentinţa Judecătoriei Bălţi, sediul Central, în baza art.186 alin. (2) lit. b) şi d), art.208 alin. (1) Cod penal şi ca urmare a aplicării prevederilor art. 84 alin. (1) Cod penal, i-a fost stabilită pedeapsă cu închisoarea pe un termen de 1 an si 4 luni. În temeiul art. 84 alin. (4) Cod penal, prin cumulul parţial de sentinţe, s-a adăugat partea neexecutată a sentinţei Judecătoriei Bălţi, sediul Central din 12.02.2019 şi definitiv i-a fost stabilită pedeapsa - 4 ani 6 şi luni închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

Din conținutul raportului nr.2/3148 din 23.10.2023, prezentat de administrația instituției penitenciare nr.17 Rezina în privința condamnatului Goncear Alexei, reiese că acesta s-a deținut în Penitenciarul nr. 11 Bălți în perioada 30.03.2018 – 06.08.2018, 20.08.2018 – 25.10.2018 și 18.01.2019 – 19.11.2019.

Cu referire la încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 01.12.2023, Colegiul penal stabilește că judecătorul de instrucție corect a admis plângerea condamnatului Goncear Alexei împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Colegiul penal consideră întemeiată concluzia instanței de fond privind constatarea faptului că Goncear Alexei a fost deţinut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Penitenciarul nr. 11 Bălți, în calitate de prevenit și condamnat.

Afiliindu-se celor constatate de judecătorul de instrucție, Colegiul penal consideră că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Goncear Alexei pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 11 Bălți în calitate de prevenit și condamnat, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției, într-un mod contrar prevederilor art.3 din Convenție.

Conform art.3 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului, *nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.*

Conform art. 473[2] alin. (1) CPP, *plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, încalcă drepturile condamnatului sau prevenitului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit personal sau prin intermediul unui avocat la instanța în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară ale cărei acțiuni sau inacțiuni se contestă.*

Conform prevederilor art. 473[2] alin. (3) CPP*, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.*

*Conform prevederilor **art. 473[4] alin. (4) CPP**, În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.*

Examinând actul judecătoresc de soluționare a plângerii condamnatului în raport cu materialul probator administrat pe caz, Colegiul penal reține că judecătorul de instrucție a cercetat cauza sub toate aspectele, obiectiv și complet, iar încheierea recurată este pasibilă menținerii fără modificări.

În acest sens, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CEDO cu referire la încălcarea art.3 din Convenție, judecătorul de instrucție just a stabilit că pe parcursul perioadei vizate, Goncear Alexei s-a deținut în condiții de supraaglomerare, nefiind respectată norma spațiului locativ per persoană, asistență medicală insuficientă, în veceu amplasat și lavoar pentru

necesitățile personale ș.a., ceea ce evident determină încălcarea drepturilor sale garantate de art.3 CEDO.

Aceeași apreciere pozitivă se atribuie și față de cuantumul reducerii stabilit de prima instanță în baza art.473^4 alin.(4) CPP, pentru perioada de detenție a lui Goncear Alexei în penitenciarul vizat în plângere. Instanța de judecată just a evaluat nivelul inevitabil de suferință inerent detenției într-un mod contrar prevederilor art.3 din Convenție și a stabilit în acest sens calculând o zi de reducere pentru fiecare 10 zile de detenţie pentru perioada de 490 zile, în care s-a deținut în calitate de prevenit și condamnat în Penitenciarul nr. 11 Bălți, fiind redus termenul pedepsei definitive, cu 49 zile.

Potrivit recursului, recurentul mai pretinde că Goncear Alexei nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman sau degradant, fiind asigurat cu minimul de întreținere.

Argumentul recurentului Colegiul penal îl apreciază ca nefondat, în acest sens menționând prevederile pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnați, potrivit căruia, *fiecare deținut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m^2, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii*.

În acest aspect, Colegiul penal consideră oportun de a se referi și la practica CEDO expusă în cauzele *Kantyrev împotriva Rusiei*, *Kadikis împotriva Letoniei* și *Melnik împotriva Ucrainei*, unde Curtea a reiterat, că atunci când suprapopularea dintr-o închisoare atinge un anumit nivel, acest element este suficient, în sine, pentru a concluziona încălcarea art.3 din Convenție. În general, este vorba despre cazurile în care *spaţiul personal* acordat unui reclamant este mai mic de 3 m^2.

Colegiul penal reține criticele invocate de către judecătorul de instrucție asupra raportului administrației instituțiilor penitenciare, precum că: Goncear Alexei s-a aflat în instituțiile penitenciare în condiții de detenție acceptabile, care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici-un aspect inuman și/sau degradant, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect.

La analiza condițiilor de cazare a deținutului, Colegiul va face trimitere la cele indicate în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ţinând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m^2 de spaţiu locativ per deţinut şi de a revizui, în consecinţă, capacitatea

oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Totodată, Colegiul face trimitere și la cele indicate de către membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii, care în Raportul privind vizita preventivă efectuată la Penitenciarul nr. 11 Bălți din data de 31.10.2017 la rubrica CONSTATĂRI: Limitele stabilite prin ordin MJ nr. 576 din 31.12.2014, emis în baza art. 224 Cod de executare, plafonul de detenție al Penitenciarului nr. 11 mun. Bălți este de 520 persoane și suprafața medie calculată, conform nr. maxim admis de detenție, constituie 3 m^2. Nu se ține cont de standardul minim de 4 m^2. Persistă problema spațiilor locative, celulelor suprapopulate și condițiilor igienice precare ce duc la efecte negative asupra deținuților, soldate cu altercații. Geamurile de dimensiuni mici nu facilitează pătrunderea luminii solare în unele celule. Permiterea fumatului în celule și în alte încăperi defavorizează ceilalți deținuți nefumători. Permiterea fumatului în celule și în alte încăperi defavorizează ceilalți deținuți nefumători".

Respectiv, Colegiul penal, la fel ca și judecătorul de instrucție, consideră că dificultățile cu care s-a confruntat Goncear Alexei pe parcursul detenției sale în perioada nominalizată, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

În sensul celor descrise supra, Colegiul penal apreciază conținutul recursului declarat de directorul Penitenciarului nr. 17 Rezina ca fiind o expunere a dezacordului cu soluția adoptată, fără a se indica careva încălcări la emiterea soluției, ceea ce nu poate servi temei pentru modificarea soluției just adoptate de judecătorul de instrucție.

Distinct de cele reținute supra, Colegiul penal ține să menționeze că este eronată soluția primei instanțe privind compensarea în valoare bănească a perioadei de 9 zile care nu au putut fi împărțite la 10, din motiv că această soluție contravine prevederilor art. 473^4 alin. (5) CPP, însă, din motivul că condamnatul Goncear Alexei, la momentul emiterii prezentei decizii, era eliberat din instituția penitenciară în care se deținuse, Colegiul penal nu consideră oportun să desființeze actul juridic contestat din 01.12.2023.

În împrejurările constatate, instanța de recurs ajunge la concluzia că recursul declarat la caz este nefondat, din care motiv urmează a fi respins, cu menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul directorului Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascal declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 01 decembrie 2023, privind admiterea plângerii condamnatului **Goncear Alexei** înaintată împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului, se respinge ca nefondat, încheiere care se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței: Ion Talpa

Judecători: Ecaterina Arseni

Oxana Mironov